

СУСПЕНЗИВНИ ФАКТОРИ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА СА ОСВРТОМ НА НОРМАТИВНЕ ПРОБЛЕМЕ ЗАПОЧИЊАЊА ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ „КУЋНОГ“ ЗАТВОРА

Апстракт: Казна затвора мора бити извршена, обзиром да је изречена од стране суда који једини има *ius puniendi*, али и јер је неопходно изразити друштвену осуду због учињеног кривичног дела. Извршење казне може бити пролонгирано, из разлога предвиђених Законом о извршењу кривичних санкција, решењем председника основног суда донетом на основу молбе, ванредних правних средстава и захтева јавног тужиоца. Најчешћи практични начин одлагања извршења казне затвора је свакако решење председника суда, али да би дошло до одлагања по овом основу, неопходно је поћи од саме надлежности суда за упућивање на извршење казне затвора, разлога за подношење молбе, одлука по молби односно решења, жалби на наведену одлуку, али је потребно обрадити и остале суспензивне факторе. Везано за казну затвора коју осуђени издржава у институцијама у којима стијају, затажени су нормативни проблеми започињања њеног извршења који се рефлектују на практично спровођење извршења, јер је могућност замене овог начина извршења ефективним затвором могуће само ако осуђени прекрши већ започето извржавање казне, а што има негативне импликације на плану превенције.

Кључне речи: казна затвора, суспензивни фактори, надлежност, молба, кућни затвор.

1. УВОД

Императивност извршења казне затвора произлази из две претпоставке. Прва, да је изрекао једини орган који је овлашћен за изрицање казни, па и

* Судијски сарадник у Првом основном суду у Београду, ORCID: 0009-0001-9423-5809, milicbanovac995@gmail.com.

казне затвора, надлежан суд након законито и правилно спроведеног кривичног поступка, будући да једини поседује овлашћења снабдевена са *ius puniendi*, односно правом кажњавања. Наведено овлашћење произлази из највишег општег правног акта, Устава као и законика којима се регулише кривична материја, али и самих закона који регулишу уређења судова. Друга претпоставка је нужност изражавања друштвене осуде према учиниоцу кривичног дела, будући да је само спровођење кривичног поступка које резултира осуђујућом пресудом, само једна од фаза изрицања друштвено-етичког прекора због његовог понашања, наравно ако је несумњиво доказано да је крив. Наредна фаза се заснива на спровођењу правноснажне и извршне пресуде, које је поверено надлежним судовима. Сам поступак извршења казне затвора на основу правноснажне и извршне верификације, може се посматрати као вид „наставка“ кривичног поступка, обзиром да је пресуду неопходно практично спровести. Током поступка извршења казне затвора, могућа је реализација споредног поступка који се започиње молбом за одлагање извршења казне затвора који се подноси од стране лица која су осуђена на затворске казне, а која резултира одговарајућим решењем. Наведени начин одлагања извршења казне затвора није једини. Осим овог начина постоји одлагање на захтев јавног тужиоца или поводом ванредних правних средстава, али је решење донето на основу молбе практично најчешћи начин. Овај део рада биће базиран на надлежности судова за спровођење извршења казне затвора, овлашћењима за подношење молби и разлозима подношења молбе за одлагање извршења казне затвора, поступка по молбама за одлагање, као и другим основима одлагања извршења казне затвора, али и практичним решењима, уз примену упоредно-правног метода.

Други део рада биће базиран на нормативним проблемима са којима се судови сусрећу приликом извршења казне затвора у просторијама у којима осуђени станује. Судови се приликом реализације казни, чак и уз примену средстава принуде, због неадекватне законске регулативе налазе у незавидном положају због злоупотребе осуђених лица која су у могућности да у дужем периоду избегавају извршење казне „кућног“ затвора, а што у неким случајевима може резултирати застарелошћу извршења казне. Осим овог проблема биће речи и о неким другим практичним проблемима приликом извршења казне затвора који осуђени издржава у просторијама у којима станује.

2. О НАДЛЕЖНОСТИ СУДА ЗА УПУЋИВАЊЕ НА ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 98/2006 и 115/2021) садржи упућујућу одредбу која детерминише законску регулативу уређења и надлежности судова. Ради објашњења надлежности, треба се прво фокусирати се на **стварну надлежност судова** за упућивање на издржавање

казне затвора. Закон о уређењу судова у овој специфичној области представља *lex generalis*, односно садржи одредбу која прописује да основни судови, осим правних ствари које су им тим законом дате на надлежност, обављају и друге послове када су им поверени законом. Подробно уређење надлежности судова за спровођење правноснажне и извршне судске одлуке у овој материји извршено је Законом о извршењу кривичних санкција¹ (у даљем тексту ЗИКС), који предвиђа основни суд као искључиво надлежан за упућивање осуђеног на извршење казне затвора, што представља вид концентрације надлежности.² Наведено решење се разликује од решења која садрже кривична извршна права неких земаља у региону али и Европи. Наиме, Закон о извршењу казне затвора³ Републике Хрватске, садржи одредбе које надлежност за упућивање на извршење казне затвора дају судији за извршење Жупанијског суда, који је пандан Вишем суду у Републици Србији, док је у праву извршења кривичних санкција Босне и Херцеговине прописана надлежност кривичног одељења Суда БиХ за спровођење правноснажне и извршне пресуде, без даље конкретизације одредбе.⁴ Права неких земаља не предвиђају надлежност судова, већ других органа за извршење казне затвора, и то нпр. Закон о кривичном поступку Савезне Републике Немачке, предвиђа тужилаштво као надлежан орган за извршења казне затвора.⁵ **Месна надлежност** суда за спровођење правноснажних и извршних судских одлука којима је осуђеним лицима изречена казна затвора, дата је основним судовима на чијим подручјима осуђени имају пребивалиште или боравиште у време правноснажности пресуде којом је казна изречена. Законодавац је надлежност суда очито засновао на центру есенцијалних животних активности осуђеног лица, које су просторно и временски фиксиране, обзиром да се надлежност заснована на темељу пребивалишта или боравишта у време правноснажности пресуде се не мења ни накнадном променом адресе пребивалишта или боравишта осуђеног, што представља својеврсни *perpetuatio fori*.⁶ Такође, предвиђени су и посебни случајеви надлежности у одсуству пребивалишта или боравишта. Наиме, у одсуству претходних основа заснивања надлежности, постојаће надлежност суда који је донео првостепену одлуку, а ако је одлуку донео виши суд, надлежан ће бити основни суд који је надлежан за подручје на ком се налази тај виши суд или суд на чијем се подручју налази завод у ком се осуђени налази у притвору. Последњом одредбом није предвиђено који ће суд бити надлежан за упућивање на извршење казне затвора ако се осуђени већ налази на извршењу

1 Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник РС*, бр. 35/2019, члан 54.

2 М. Шкулић, *Организовани криминалитети*, ЈП Службени гласник, Београд, 2018, 426.

3 *Zakon o izvršavanju kazne zatvora*, *Narodne Novine*, br. 155/23.

4 *Zakon Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera*, *Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, br. 22/2016.

5 *Strafprozeßordnung*, § 451.

6 М. Миуца, „Устаљивање међународне надлежности *Perpetuatio iurisdictionis*“, *Гласник адвокатске коморе Војводине*, 5/2011, 284.

казне затвора у одређеном заводу, а осуђени нема пребивалиште или бора-виште на територији Републике Србије, да ли суд који је донео првостепену одлуку или суд на чијем се подручју налази завод у којем окривљени издр-жава казну затвора? Претходно је наведено зато што постоји могућност да лице које је неосуђивано пре пресуде по којој издржава казну затвора, буде други пут осуђено за време издржавања због нпр. накнадно откривеног кривичног дела. Тада не би испуњавало мерила за наставак боравка током издржавања нове казне у заводу у ком већ издржава казну затвора, а која су прописана *Правилником о уљуђивању осуђених, љрекшајно кажњених и љрићворених лица у заводе за извршење кривичних санкција*, зато што су поједини заводи (или окружни затвори) за извршење кривичних санкци-ја предвиђени за неосуђивана лица као и лица која су осуђена на казну затвора до одређеног трајања, или лица која су осуђена због одређених кривичних дела. Када се говори о **функционалној надлежности суда**, као расподели функција за поступање у овом виду правне ствари,⁷ тј. поступку упуђивања осуђеног лица на издржавање казне затвора, поступа судија појединац (и председник суда) као инокосни носилац функције. На основу наведеног произлази и његово овлашћење да полицији као фактичком носиоцу овлашћења кривичноправног прогона, издаје наредбе за довођење или нареди расписивање потернице надлежној полицијској управи⁸, како би се лице принудило да приступи заводу за извршење кривичних санкција или како би се принудило да започне издржавање казне у просторијама у којим станује (о чему ће бити речи у другом делу рада), док је за одлучи-вање по молбама за одлагање извршења казне затвора је надлежан пред-седник основног суда.

3. СУСПЕНЗИВНИ ФАКТОРИ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

Нашим позитивним законодавством предвиђена су три основа за одла-гање извршења казне затвора. Први је **решење председника суда** које је донесено **на бази молбе** осуђеног лица за одлагање извршења казне затвора, одлагање извршења казне **поводом ванредних правних средстава** и одла-гање извршења казне затвора **на захтев јавног тужиоца**. Поређења ради, законодавство Републике Хрватске предвиђа могућност одлагања извршења казне затвора из разлога служења војног рока или у случају непосредне ратне опасности, док околности трају, а закон БиХ омогуђује одлагање извршења казне ако се осуђено лице налази на одслужењу редовног војног рока, осим уколико би на тај начин дошло до застарелости извршења казне.

7 М. Шкулић, *Кривично љроцесно љраво*, Универзитет у Београду-Правни факултет Центар за издаваштво и информисање, Београд, 2016.

8 Илић П. Г et al, *Коменћар Законика о кривичном љосћујуку*, Службени гласник РС, Београд, 2016, 1275.

3.1. Молба за одлагање извршења казне затвора

За разлику од закона РХ и БиХ, који предвиђају да осим осуђеног, молбу за одлагање извршења казне затвора могу поднети и чланови уже породице или бранилац осуђеног уз његову сагласност, ЗИКС предвиђа да молбу за одлагање извршења казне затвора може поднети искључиво осуђени. То наравно не искључује могућност да молбу састави и поднесе посредством пуномоћника, али молба мора садржати потпис осуђеног лица. Молба поднесена од стране било ког другог лица била би одбачена, будући да је поднета од стране неовлашћеног лица. Закон БиХ иде корак даље, те предвиђа могућност подношења предлога за одлагање извршења казне од стране општинског органа социјалне заштите.

Закон о извршењу кривичних санкција Републике Србије предвиђа широк круг разлога из којих се може одложити извршење казне затвора. Разлози се могу подвести под три основне категорије. Први су **везани искључиво за осуђено лице** (обољења, завршавање одређених послова, сезонских и пољских радова или радова изазваних каквим удесом, полагање испита, завршетак школовања, трудноћа, рођење детета), други су **везани за лица блиска осуђеном** (смрт или тешка болест чланова породице осуђеног, трудноћа супруге осуђеног или рођење детета) и разлог **хибридног карактера** (ако је заједно са осуђеним на извршење казне затвора позван брачни друг или члан његовог домаћинства или је неко од њих већ у затвору).

3.1.1. Разлози везани искључиво за осуђеног

Почевши анализу члана 59 Закона о извршењу кривичних санкција, уочљива је формулација „извршење казне затвора може се одложити“. Наведена формулација се може протумачити у смислу могућности одлагања извршења казне затвора из законских разлога наведеним у овом члану или опционо одлагање извршења казне од стране председника суда, односно законска могућност која није облигаторног карактера. Такође, треба нагласити да период на који је одложено извршење казне затвора почиње да тече од дана доношења решења председника суда по поднетој молби.

Први разлог за одлагање извршења казне затвора, везан за осуђено лице је тешка акутна болест-док болест траје или тешка хронична болест осуђеног, ако му се стање погорша, а нема услова за лечење у заводу или Специјалној затворској болници. (**чл. 59 став 1 тачка 1 ЗИКС**). Болест може бити физичка и психичка. Што се тиче психичких болести, став је аутора да акутна психоза мора настати након правноснажности пресуде којом је осуђеном изречена казна затвора, док је код хроничних јасно да се њен окидач мора испољити након правноснажности одлуке, јер би се у супротном осумњиченом била изречена мера безбедности обавезног лечења (у случају извршења кривичног дела у стању битно смањене урачунљивости или искључене урачунљивости) или би поступак био одложен зато што

оптужени не би могао да схвати његову природу и значај. Акутне болести представљају болести које настају нагло и трају одређен временски период, док хроничне болести одликује неограничено трајање, у неким случајевима и цео живот особе.⁹ Нека упоредна права нуде другачија решења, нпр. Кривични законик републике Италије прецизира неке болести због које се обавезно одлаже издржавање казне, и то АИДС или друга имунодефицијентна обољења.¹⁰ Квалификација SARS-COV-2 од стране судова за време пандемије, 2020. и 2021. године, показала се као практично занимљива. Наиме, поменуто обољење је за време епидемије корона вируса у Републици Србији, у смислу разлога за одлагање извршења казне, од стране судова третирано као тешка акутна болест¹¹, те је у тим ситуацијама било могуће одложити извршење казне затвора, док је након протека пандемије исти квалификован као и свако друго виrolентно обољење, дакле не као тешко акутно обољење, а што је у коначници водило одбијању молби. Такође, одлагање казне по овом основу није временски ограничено, већ је условљено природом и током болести¹², те је у случају тешке акутне болести осуђени дужан да једном у року од три месеца, на захтев суда и чешће, подноси извештај о свом здравственом стању, издат од стране установе у којој се лечи. Још је неопходно напоменути да приложена медицинска документација мора бити **предмет медицинског вештачења**, јер је за квалификацију болести као тешке акутне или утврђивање погоршања хроничне болести осуђеног лица нужно стручно знање које суд не поседује. Иста је ситуација приликом утврђивања болести брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојитеља осуђеног, као и утврђивања трудноће осуђене и супруге осуђеног. Потребно је, на крају, указати на везу овог разлога са чланом 113 Закона о извршењу кривичних санкција који прописује да осуђени има право на здравствену заштиту у складу са законом, те да ће у случају да му се не може у заводу пружити адекватна здравствена заштита, примарно бити упућен у Специјалну затворску болницу, а секундарно у другу здравствену установу, а да би труднице по логици ствари требале бити упућене у гинеколошко акушерску клинику.¹³ Веза члана 59 став 1 тачка 1 и члана 113 Закона о извршењу кривичних санкција и јесте ratio одлагања казне по овом основу, јер не би имало сврхе упућивати осуђеног у завод ако би исти убрзо, због свог здравственог стања, био премештен у Специјалну затворску болницу или у коначници у другу здравствену установу.

Навршених шест месеци трудноће осуђене, односно трудноћа од 21-37. недеље, као разлог за одлагање извршења казне затвора је највероватније

-
- 9 A. H. El Gilany, H. A. El Wafa, "Acute diseases: An epidemiologic perspective", *Journal of Acute Disease*, 12/2023, 1.
 - 10 Codice Penale 1930, arrigonato 14/12/2024, art. 146.
 - 11 Предмет Првог основног суда у Београду, Ик бр. 32/21.
 - 12 А. Илић, *Коментар закона о извршењу кривичних санкција*, ЈП Службени гласник, Београд, 2022, 155.
 - 13 *Ibid.*, 230.

везан за чињеницу да се тај период повезује са ризиком од могућег превременог порођаја, будући да та појава представља комплексан проблем са широком палетом могућих узрока, између осталог стреса и лоших социоекономских услова (пенална средина),¹⁴ док је одлагање извршења казне затвора из разлога што **осуђена има дете млађе од једне године** везан за чињеницу да се дете млађе од једне године третира као новорођенче, али је овај основ проширен **до треће године детета (члан 59 став 1 тачка 2 ЗИКС-а)**. Кривични законик Руске Федерације знатно екстензивније регулише одлагање стварног извршења казне, те предвиђа могућност одлагања казне трудницама, женама са децом до четрнаесте године, чак и лицима мушког пола са децом до четрнаесте године, под условом да су самохрани родитељи¹⁵, уз постојање одређених ограничења објективног карактера, тј. везаних за кривично дело због којег су осуђени. Дакле, осим објективних (везани за само кривично дело које је предмет осуде) и субјективних (везаних за лично и породично стање осуђене) критеријума¹⁶, неопходно је обратити пажњу и на последицу промптог слања осуђене на издржавање казне затвора. Последице се могу јавити на плану трудноће, ако је у питању бременита жена, као што је већ и наведено, али и на породичном плану, нарочито ако је осуђена мајка детета о чијем васпитању и старању не би имао ко да води бригу. Такође, на ову тему је у домаћој литератури постављено питање када осуђена жена мора бити у шестом месецу трудноће „да ли је то моменат када подноси молбу за одлагање или то може бити и онај дан када изјављује жалбу на решење председника основног суда“.¹⁷ Осуђена бременита жена може навршити шести месец трудноће у тренутку подношења жалбе на решење председника основног суда, а као доказ о тој чињеници мора приложити медицинску документацију, која ће након вештачења исте бити, заједно са жалбом и налазом и мишљењем вештака, бити упућена председнику вишег суда. Молба би у супротном била одбијена, јер не би постојао доказ о навршеном шестом месецу трудноће, али је осуђена бременита жена свакако овлашћена да поднесе нову молбу.

Одлагање извршења казне затвора из разлога неодложних пољских, сезонских или радова изазваних каквим удесом (**чл. 59 став 1 тачка 6 ЗИКС-а**), представља основ за израженим социјалним елементом, с обзиром да је као додатни услов предвиђена чињеница да у породици осуђеног нема радне снаге. Под **пољским радовима** се, у најпростијем смислу, сматра примена агротехничких мера ради добијања приноса. Приликом провере постојања

14 Д. Плећаш *et al.*, *Гинекологија и акушерство*, Медицински факултет Универзитета у Београду – Центар за издавачку, библиотечку и информативну делатност, Београд, 2005, 387, 388.

15 Уголовный кодекс Российской Федерации, чл. 82. ст. 1.

16 И. Милић, „Специфичност извршења казне затвора и примене мера притвора с обзиром на трудноћу и личност жене“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 2/2014, 450.

17 *Ibid.*, 452.

основа у виду неодложних пољских радова неопходно је обратити пажњу да ли се под чланове домаћинства убрајају искључиво чланови нуклеарне породице или и проширене породице (вишегенерацијске)¹⁸, односно шири круг лица која су у сродству, а живе у истом домаћинству. Нужно је доказати право својине на пољопривредном земљишту које се обрађује или други основ (нпр. уговор о закупу земље између власника и осуђеног). **Сезонски радови** представљају широк појам. Наиме, под сезонским радовима се могу подразумевати, у ширем смислу, рад у угоститељству и туризму у одређено доба године, али и искључиво сезонски послови из области пољопривреде, шумарства и риболова, како су и квалификовани у *Закону о љоједностиа-вљеном радном анијажовању на сезонским љословима у одређеним делатино-стима* („Службени љласник РС“, бр. 50/2018). Такође, под сезноске радове је могуће подвести и сезонске пољопривредне радове које осуђени обавља на споственом пољопривредном земљишту или пољопривредном земљишту члана свог домаћинства. **Удес**, као основ одлагања извршења казне затвора може подразумевати спољни, непредвидиви и неотклоњиви догађај (*vis maior*)¹⁹, случај (*casus*) или пак штету која је настала деловањем другог лица, док је упитно да ли се издржавање казне може одложити и због штете настале деловањем самог осумњиченог, а које подразумева предузимање радњи од стране истог како би се та штета отклонила. Извршење казне затвора се у овом случају може одложити највише за три месеца.

Одлагање извршења казне затвора **због обавезе осуђеног лица да доврши започети посао услед чијег неизвршења може настати знатна штета (члан 59 став 1 тачка 7), са трајањем до три месеца**, такође представља један од разлога за одлагање издржавања казне затвора везан искључиво за осуђено лице. На почетку је видљива потреба постојања каузалне везе између неизвршења посла и настајања знатне штете. Започетим послом се сматра посао који се већ извршава или пак посао који је закључен пре, а који се након правноснажности пресуде има извршити у свом битном делу. Најважније је да посао мора, како је већ наведено, бити започет или закључен пре правноснажности пресуде. Правноснажност пресуде се у пракси третира као крајњи рок за започињање посла и закључење уговора, зато што осуђени мора имати у виду императивност извршења казне затвора и сходно томе уредити своје личне и пословне прилике. Послом се може сматрати рад код послодавца закључен на одређено и неодређено време, закључење одређеног уговора и рад у комуналним службама²⁰, обзиром да обуставом или нередовним вршењем њихове услуге могу настати велике штетне последице²¹.

18 М. Драшкић, *Породично љраво и љрава дейиџа*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2014, 50.

19 Ј. Селма, „Правне особине грађанско-правне одговорности“, *Зборник радова љравној факултџиџа у Новом Саду*, 1-2/2008, 83.

20 Предмет Првог основног суда у Београду, Ик 968/24.

21 Ј. Радишић, *Облијационо љраво*, Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу, 2016, 306.

Довршење одређеног посла може бити разлог за одлагање извршења казне затвора према државном службенику, само ако је изречена казна затвора у трајању краћем од шест месеци, јер је предвиђен престанак радног односа *ex lege*, ако је запосленом изречена казна затвора у дужем трајању од наведеног, даном правноснажности пресуде којом му је изречена казна затвора²². Под неотклоњивом штетом се у случајевима обављања послова на основу уговора о раду подразумева и немогућност послодавца да пронађе адекватну замену или чињеницу да окривљени може да пропусти да прибави зараду како би исту дао својој породици. Постоје, додуше ретке ситуације, када осуђено лице подноси молбу за одлагање извршења казне затвора из разлога довршења започетог посла, правдајући чињеницом да су полицијски сарадници. Наведени разлог се не може *stricto sensu* сматрати послом, али се мора узети у обзир чињеница да наведена лица „по задацима и инструкцијама овлашћеног службеног лица, могу пружати обавештења, податке и доказе о кривичним делима и њиховим учиниоцима, као и другим чињеницама од значаја за вршење послова из делокруга рада полиције“²³, па би се њихово смештање у казнено поправне заводе, могло сматрати штетом у смислу прибављања и пружања додатних информација у полицијском раду. Такође спорно је да ли се под ненадокнадивом штетом за осуђеног може сматрати и немогућност накнаде имовинскоправног захтева који је оштећени поставио према осуђеном, ако осуђени буде упућен на издржавање казне затвора, обзиром да је он наведену ситуацију сам створио својим противправним понашањем.²⁴

Последњи разлог одлагања затвора који се тиче осуђеног је **завршетак школовања (чл. 59 став 1 тачка 8) и полагање већ пријављеног испита (чл. 59 став 1 тачка 9)**. Однос наведена два разлога се може посматрати као однос општег и посебног. Полагање испита представља једну од фаза завршетка факултета или пак једну од фаза завршетка ванредног школовања ради стицања средњег образовања. Претходно је наведено зато што се под школовањем може подразумевати похађање наставе ради стицања средње, више и високе стручне спреме. Под школовањем се може подразумевати редовно и ванредно²⁵ школовање. Ови случајеви су специфични због могућег стицаја основа, тј. да лице моли за одлагање извршења казне затвора због полагања испита који му је и последњи, али ова ситуација не би стварала практичне проблеме, због могућности уважавања молбе из било ког од два разлога. Међутим, узимајући у обзир да се одлагање извршења по основу завршетка школовања може одложити за период од шест месеци, а полагање испита за два месеца, вероватно је да би у случају стицаја два основа, ако

22 Закон о државним службеницима, *Службени гласник РС*, бр. 79/2005, 81/2005 - исправка, 83/2005 - исправка, 64/2007, 67/2007 - исправка, 116/2008, 104/2009, 99/2014, 94/2017, 95/2018, 157/2020, 142/2022, 13/2025 - УС, 19/2025, чл. 131.

23 Д. Маринковић, „Информатори као криминалистичко-тактички институт“, *Безбедносћ*, 3/2007, 16.

24 Предмет Првог основног суда у Београду, Ик бр. 1025/24.

25 Предмет Другог основног суда у Београду, Ик бр. 72/25.

би се осуђеном уважила молба по основу испита а не по основу завршетка школовања, решење председника суда било предмет жалбе. Као и у осталим случајевима, неопходно је приложити доказе за наводе из молбе.

3.1.2. Разлози везани за лица блиска осуђеном

Први разлог везан за лица блиска осуђеном је **смрт или тешка болест брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојитеља осуђеног (чл. 59 став 1 тачка 3 ЗИКС-а)**. Уочљив је *numerus clausus* лица због којих осуђени може тражити одлагање извршење казне затвора. Законодавац није предвидео могућност одлагања извршења казне затвора због смрти или тешке болести брата, сестре, деде и бабе осуђеног, те овај рестриктивни круг лица ствара практичне проблеме у ситуацији тешке болести или смрти лица која су животно блиска осуђеном. Као и код осуђеног лица, болест његових блиских сродника може бити органска или психичка, акутна или хронична. Што се тиче смрти наведених блиских сродника осуђеног, јасно је да се чињеница смрти доказује изводом из матичне књиге умрлих, који је издат од стране матичара надлежног према пребивалишту преминулог лица, а који се сматра јавном исправом, те ствара претпоставку веродостојности података који су у њој наведени²⁶. Смрт лица се такође може доказати умрлицом, исправама издатим од стране јкп „погребне услуге“ итд, док се постојање болести доказује упутима лекара, извештајима лекара специјалисте, отпусне листе са епикризом и осталом медицинском документацијом. За одлагање по овом основу предвиђен је максималан период у трајању од три месеца.

Трудноћа супруге осуђеног, која је на три месеца пред порођајем, или протек њеног порођаја краћи од шест месеци уз услов да нема других чланова домаћинства који би помогли (чл. 59 став 1 тачка 4 ЗИКС-а), представља други основ везан за лица блиска осуђеном. Практично је веома честа појава да осуђени подноси више молби за одлагање извршења казне затвора, првобитно због трудноће супруге, а затим након њеног порођаја, правдајући такође чињеницом да нема других чланова домаћинства који би помогли. Под супругом осуђеног треба подразумевати и ванбрачну супругу осуђеног лица, обзиром да је брачна изједначена са ванбрачном заједницом по питању статуса и дејства, осим по питању доказивања²⁷. Постојање ванбрачне заједнице се доказује изјавама два сведока, овереним од стране јавног бележника, док се постојање брака доказује изводом из матичне књиге венчаних, а трудноће дознакама и извештајима лекара специјалисте, који морају бити подвргнути вештачењу. Такође, под члановима домаћинства би се требали сматрати пунолетни и пословно способни чланови, јер у случају да супруга осуђеног остане у домаћинству са нпр.

26 Г. П. Илић *et al.*, *op.cit.*, 409.

27 Д. Ранђеловић, И. Шолаја, „Ванбрачне заједнице у прописима земаља бивше СФРЈ“, *Годишњак Факултета Правних наука*, 9/2019, 220.

другим малолетним дететом или старим немоћним лицем, она се не би могло сматрати адекватном помоћи. Што се тиче одлагања поводом рођења детета, чињеница првог степена сродства и старост детета се доказују изводом из матичне књиге рођених. Период одлагања казне по овом основу је ограничен на шест месеци.

3.1.3. Разлој за одлајање казне зајвора хибридној карактјера

Одлагање извршења казне за период од шест месеци, представља једини разлог везан и за осуђеног и њему блиско лице, такође има истакнут социјални елемент, премда је законодавац у овој ситуацији водио рачуна да се осуђеном може одложити извршење казне затвора ако му је супружник или неки од чланова домаћинства заједно са њим позван на извршење казне или је већ у затвору. Прва ствар која се уочава је захтев да је супружник или члан домаћинства већ у затвору. Наведени термин се не би могао сматрати у потпуности исправним, будући да у окружним затворима казну издржава само одређена категорија учинилаца кривичних дела²⁸, док казну у казнено поправним заводима издржава већина лица која су осуђена на казну затвора, те би се овај термин могао сматрати ужим у односу на могући опсег примене. Највероватнија намера законодавца је била да се неко од ових лица налази на издржавању казне затвора, али је она очигледно неспретно интерпретирана. Такође, формулација захтева да је супружник или члан домаћинства позван са осуђеним на издржавање казне подразумева могућност стицаја више лица у извршењу једног или више кривичних дела²⁹ (у овом случају супружника и чланова домаћинства) или извршење кривичних дела која су ова лица извршила независно једна од других. Када се говори о супружницима законодавац је, претпостављамо имао интенцију да се један од супружника стара и води бригу о заједничкој деци, прикупљању средстава за њихово издржавање, одржавање заједничког домаћинства, а када се узму у обзир и други чланови домаћинства, намера је иста, дакле одржање заједничког домаћинства, старање о другим члановима домаћинства и прикупљање средстава за одржавање домаћинства. Још један услов је тај да лица живе у истом домаћинству, а што се доказује изводом из ЈИС Министарства унутрашњих послова, односно провером адресе пребивалишта, фотокопијама докумената или изјавама два сведока, овереним од стране јавног бележника. Постоји специфичност доказивања издржавања казне затвора од стране супружника или другог члана домаћинства, односно

28 Вид. Правилник о упућивању осуђених, прекршајно кажњених и притворених лица у заводе за извршење кривичних санкција, *Службени гласник РС*, број 31 од 1. априла 2015, чл. 11-27.

29 З. Стојановић, *Коментјар Кривичној законика*, ЈП Службени гласник, Београд 2017, 117.

питање да ли је неопходно да осуђено лице тражи од суда да прибави доказ о боравку наведених лица у заводу за извршење кривичних санкција (или окружном затвору) или суд наведени податак прибавља по службеној дужности, након што је примио молбу, а имајући у виду да се ради о службеним подацима, док доказ о позиву супружника или другог члана домаћинства може бити налог осуђеном лицу да се јави на издржавање казне затвора.

3.2. Поступак по молби за одлагање

Имајући у виду да решење председника суда по молби за одлагање казне затвора представља један од три суспензивна фактора одлагања извршења казне затвора, неопходно је прво покренути кривични извршни поступак. Након што је надлежном суду достављена правноснажна и извршна пресуда (или је за извршење пресуде надлежан суд који је и донео), суд одашиља осуђеном налог да се одређеног дана јави у конкретан казнено поправни завод или окружни затвор на територији Републике Србије, а имајући у виду пребивалиште (или остале супсидијарне услове), изузев ако је у приватној, када је подношење молбе беспредметно.

Након иницијалног акта, осуђени може поднети молбу председнику надлежног основног суда у **преклузивном року** од 3 дана од пријема налога којим се осуђени упућује на издржавање казне затвора, изузев у случају смрти или болести блиских лица осуђеног, када се молба може поднети до дана када осуђени треба да се јави на издржавање казне затвора. Молба иначе има деволутивно и суспензивно дејство у односу на извршење казне затвора³⁰. Међутим, уколико председник суда утврди злоупотребу од стране осуђеног, може се анулирати одложно дејство жалбе, с тим што је ово овлашћење председника суда могуће након подношења друге молбе.

Овом поступку недостаје правноснажност у суштинском смислу. Окривљени практично може подносити нове молбе све док не започне извршење казне затвора, јер по протеклу периода на који му је одложена казна он може поднети молбу за одлагање по истом али и другом основу, док хрватски Закон о извршавању казне затвора предвиђа да свеукупна одлагања извршења казне могу трајати максимално двадесет месеци, изузев у случају тешке акутне или погоршања тешке хроничне болести, када нема услова за лечење у заводу.

3.2.1. Одлука о молби и жалба на одлуку

Као и у свакој другој правној ствари и у овом „мини поступку“, председник суда може донети процесне или мериторне одлуке. **Процесну одлуку** представља решење којим се молба одбацује, будући да суд овом одлуком

30 Д. Јовашевић, „Појам и карактеристике затвора у југословенском праву“, *Зборник радова Правној факултету у Нишу*, 42/2002, 193.

утврђује искључиво одсуство услова за подношење молбе. Наведени услови су рок у којем се молба може поднети, овлашћење лица за подношење молбе, као и подношење доказа. Преклузивни рок од три дана представља први услов како би молба била узета у разматрање, те уколико осуђени не поднесе молбу у наведеном року иста се одбацује. Исти је резултат и кад осуђени поднесе молбу без приложених доказа, па након што му је председник суда наложио да по протеку рока од осам дана приложи доказе исти то не учини. Већ је напоменуто да је једино лице које је овлашћено на подношење молбе за одлагање казне затвора у Републици Србији, искључиво окривљени, те би чињеница да је молбу поднело било које друго лице, неминовно водила одбацивању молбе.

Мериторне одлуке у овом поступку су решења којима се суштински одлучује о предмету молбе,³¹ којима се иста усваја или одбија. Јасно је да је осуђени који је незадовољан одлуком председника суда, којом му се молба одбија или му је одобрено одлагање казне затвора у краћем трајању од траженог, али и одбацује, овлашћен на подношење **жалбе** председнику Вишег суда, који је дужан да одлучи у року од три дана од пријема жалбе. Решење се по жалби може преиначити, укинути или се жалба осуђеног може одбити. Одлуке којима се одлука преиначује или одбија жалба су правноснажне. Председник суда је, такође овлашћен, у случају да накнадно утврди одсуство основа за одлагање, престанак основа за одлагање извршења казне затвора³² или да се одлагање користи супротно сврси, да своју одлуку о одлагању опозове. На ову одлуку осуђени такође има право жалбе. Једини случај промењених околности у којем се продужава одлагање извршења казне затвора јесте смрт новорођенчета или детета осуђене жене, када се одлагање продужава за рок од шест месеци од поменутог догађаја.

3.3. Одлагање извршења казне затвора поводом ванредних правних средстава и поводом захтева јавној туживоца (члан 69 и 70 ЗИКС-а)

Члан 69 ЗИКС-а предвиђа могућност да суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка одложи извршење казне затвора и пре правноснажности решења којим се дозвољава понављање кривичног поступка. Сам наслов овог члана је споран, обзиром да се помињу ванредна правна средства, док је одредбом истог наведено само једно ванредно правно средство, захтев за понављање кривичног поступка. Прво је неопходно нагласити да суд може да одобри одлагање казне и пре правноснажности

31 Г. П Илић *et al.*, *op. cit.*, 964.

32 Под наведеним се може подразумевати и ситуација у којој је окривљени оздравио или му се стање побољшало (ако болује од хроничне болести), те не постоје услови за даље одлагање извршења казне затвора.

решења којим се дозвољава понављање кривичног поступка, будући да би решењем којим се дозвољава понављање поступка укинула њена правноснажност, а самим тим не би постојала правноснажна и извршна одлука као основ извршења казне, те би окривљени могао, ако у поновном поступку буде ослобођен или оптужба одбијена односно поступак правноснажно обустављен, да захтева накнаду штете од Републике Србије, а поводом неоснованог лишења слободе. Даље, овим чланом није предвиђено одлагање поводом извршења поводом захтева за заштиту законитости, у ситуацији у којој Врховни суд пресудом усвоји захтев, укине пресуду, нпр. у једном делу и врати другостепеном суду предмет на поновно одлучивање³³. Самим тим одлука не би имала својство извршности и не би могла бити предмет извршења у кривичном извршном поступку.

Одлагање извршења казне затвора поводом захтева јавног тужиоца (члан 70 ЗИКС-а), захтева испуњење два кумулативна услова у виду захтева јавног тужиоца за одлагање извршења казне затвора и употреба правног средства од стране јавног тужиоца у року од 30 дана, те је на тај начин јавном тужиоцу дата могућност да употребом правних средстава спречи негативне последице одласка осуђеног у заводску установу³⁴. Предвиђено је такође, у случају да јавни тужилац не употреби правно средство у законском прописаном року, да одлука о одлагању извршења казне затвора престаје да важи.

4. НОРМАТИВНИ И ПРАКТИЧНИ ПРОБЛЕМИ ЗАПОЧИЊАЊА ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА У ПРОСТОРИЈАМА У КОЈИМА ОСУЂЕНИ СТАНУЈЕ

Казна затвора коју осуђени издржава у просторијама у којима станује (у даљем тексту „кућни“ затвор) је практично масовно примењиван модалитет извршења казне затвора. Термин модалитет се користи зато што је ова казна прописана истим чланом као и казна затвора, те је могуће изрећи водећи рачуна о смерницама³⁵, односно испуњењу додатних услова. Нужно је, уз услов изрицања казне затвора у трајању до једне године, обратити пажњу на личност учиниоца, његов ранији живот, држање после учињеног кривичног дела, степен кривице, околности под којима је дело учињено као и могућност остваривања сврхе кажњавања. Дакле, одредба која регулише „кућни“ затвор је правно-технички формулисана као посебан облик извршења казне затвора.³⁶ Управо нормативни проблеми приликом извршења

33 Пресуда Врховног суда, Кзз 1075/24 од 31.10.2024. године.

34 Драган Јовашевић, *op. cit.*, 195.

35 A. Ashworth, *Sentencing and Criminal Justice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2010, 5.

36 М. Шкулић, Кућни затвор (самостална казна или начин извршења казне затвора?), *Мисија ОЕБС-а у Србији*, Београд, 2018, 45.

казне „кућног“ затвора доводе до проблема приликом остваривања специјалне и генералне превенције. Не улазећи у објашњавање феномена „кућног“ затвора, нагласак овог дела рада ће бити искључиво на започињању извршења ове казне, без обзира да ли се реди о „кућном“ затвору са или без електронског надзора, будући да одсуство адекватне законске регулативе ствара проблеме судовима приликом спровођења одлука којима је овај вид казне изречен.

Постоје две практичне ситуације у којима осуђена лица треба да започну издржавање ове казне. Осуђени се могу налазити на слободи или у заводима (и окружним затворима) пре започињања извршења казне „кућног“ затвора. Након наступања правноснажности и изршности одлуке којом је осуђеном лицу изречена казна затвора коју ће издржавати у просторијама у којима станује, одељења за извршење кривичних санкција основних судова достављају на надлежност Министарству Правде-Управи за извршење кривичних санкција спровођење извршења казне. На основу члана 6а Закона о извршењу ванзаводских мера и санкција³⁷, повереник позива осуђеног да се одређеног дана јави у канцеларију ради обављања првог разговора, како би одредио датум започињања извршења казне, па уколико се осуђени не одазове поверенику, овај обавештава суд који може донети наредбу за довођење или наложити расписивање потернице уколико окривљени крије или је у бекству. У случају да осуђено лице буде приведено по донесеној наредби за довођење или расписаној потерници, оно бива спроведено поверенику који му најчешће налаже да одређеног дана буде у просторијама у којима станује како би започело издржавање, те ако се лице наведеног дана не затекне на поменутом месту, долази до расписивања потернице³⁸, чијом реализацијом резултат бива исти, односно осуђени поново бива спроведен код повереника, јер повереник најчешће нема капацитет да моментално започне надзирање извршења казне у просторијама у којима осуђени станује. Иста је ситуација и ако је лице након извршења казне затвора, заводског типа, спроведено поверенику ради извршења казне кућног затвора. Наиме, након разговора повереника и осуђеног који је издржао казну затвора, повереник може дати на потпис изјаву осуђеном који се обавезује да ће се одређеног дана наћи у просторијама у којима станује и на тај начин започети извршење казне кућног затвора. Ако осуђено лице и у овој ситуацији прекрши обећање дато изјавом, *déjà vu*, расписивање потерница које фактички не могу присилити окривљеног да се одређеног датума нађе у просторијама у којима станује и на тај начин формално започне издржавање казне, обзиром да ће ако поново буде приведен по расписаној потерници,

37 Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера, *Службени гласник РС*, 55/2014 и 87/2018.

38 Доношење наредбе за довођење у овој ситуацији не би имало ефекта јер је осуђени свакако напустио просторије у којима станује, те је мало вероватно да би био затечен на адреси свог становања.

бити спроведен поверенику који ће му наложити да одређеног дана не напусти просторије у којима станује, те на тај начин органи који су надлежни за извршење казне кућног затвора „врте у зачараном кругу“, будући да се самим привођењем осуђеног и спровођењем код повереника потерница ставља ван снаге. Кривични законик³⁹ стриктно прописује да ће суд осуђеном који својевољно, једном у трајању преко шест часова или два пута до шест часова, напусти просторије у којима станује, одредити издржавање остатка казне у заводу за извршење кривичних санкција, па се претходно наведено не може изједначити са избегавањем започињања извршења казне кућног затвора, те би свака замена ефективним затвором, у овом случају, водила укидању одлуке од стране жалбених судова, будући да је у кривичном праву забрањено попуњавање правних празнина путем аналогije, обзиром да се у овом случају не би применила у корист осуђеног⁴⁰, већ на његову штету. У прилог наведеном иде и став Врховног суда у којем је наведено да се „одредбе члана 29. став 2. и 3. Закона о извршењу заводских санкција као и одредбе члана 45. став 6. КЗ које прописују замену казне затвора у кућним условима казном у Установи за извршење казне затвора односе само на ситуацију када осуђени након што је већ отпочео са издржавањем казне затвора у просторијама у којима станује, самовољно напусти исте у трајању од преко шест часова или два пута у трајању до шест часова.“⁴¹ Константно избегавање започињања издржавања може довести до застарелости извршења казне будући да је рок застарелости кратак,⁴² тј. рок апсолутне застарелости је до четири године од дана правноснажности пресуде, обзиром да се казне кућног затвора могу применити само на осуде до једне године затвора.

Проблем избегавања извршења казне „кућног“ затвора је, у неким ситуацијама када окривљени има изречених више ових казни, могуће решити применом одредби Законика о кривичном поступку који се односе на изрицање јединствене казне. На иницијативу повереника Управе за извршење кривичних санкција, коју је усвојио јавни тужилац и поднео захтев, могуће је спојити две или више казни кућног затвора и на тај начин осуђеном изрећи јединствену казну ефективног затвора⁴³. Лице, пре свега, мора бити осуђено на две или више казни, у овом случају „кућног“ затвора, а да нису претходно примењене одредбе за одмеравање за кривична дела извршена у стицају⁴⁴, те да осуђено лице није започело за издржавањем

39 Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 и 94/2024.

40 В. Ђурђић, М. Трајковић, „Да ли је допуштена аналогја у кривичном праву?“, *Зборник радова Правног факултета*, Ниш, 58/2011, 20.

41 Билтен Врховног касационог суда, 1/2017, 266.

42 Т. Бровет, „Извршење казне „кућног затвора“: проблеми у пракси“, *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања*, (Ур. Б. Кнежић), 2-3/23, 174.

43 Пресуда Основног суда у Сремској Митровици, Кв бр. 6/25 од 06.02.2025. године.

44 Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/11, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, одлука УС 27/2021, одлука УС 62/21.

казне по првој осуди, што се по логици ствари само намеће, будући да лице избегава извршење казне кућног затвора. На тај начин би спајањем ових казни, ако њихово трајање прелази једну годину, било неопходно изрицање јединствене казне затвора. Међутим, овај начин решавања нормативних проблема није увек могућ, те је неопходно наћи адекватно законско решење по питању замене „кућног“ у ефективни затвор, у смислу могућности помануте замене модалитета извршења казне ако се осуђени не може приволети да самостално ступи на издржавање казне. Постоје ситуације у пракси у којим осуђена лица нису у могућности да започну издржавање казне, због тога што не поседују техничке могућности за извршење казне затвора у просторијама у којима станују, када је у питању извршење „кућног“ затвора са заштитним надзором или случај боравка осуђеног у напуштеној кући, за коју не зна које власник,⁴⁵ односно ситуација у којој осуђени на поседује ни минимум техничких средстава како би се овај вид казне уопште извршио (нпр. фиксни телефон). Немогућност извршења такође није регулистана законским одредбама, али је претпоставка да би у случају да извршење казне затвора у кућним условима немогуће, нужно било прибећи замени овог модалитета извршења, „класичним“ затвором.

Последица свега наведеног је слабљење специјалне и генералне превенције. Наиме, ако је лице ком је казна изречена свесно да практично може у недоглед избегавати издржавање казне у просторијама у којима станује, на њега се не може адекватно утицати да се убудуће уздржи од друштвено штетних понашања, нарочито оних за које се може изрећи казна „кућног“ затвора. Међутим, ако се узму у обзир мерила која се односе на могућност изрицања кућног затвора и то у виду личности учиниоца, његовог ранијег живота и држања после учињеног кривичног дела, овај модалитет казне затвора би се у односу на лице које је избежавало издржавање, могао рестриктивно примењивати. Генерална превенција би такође могла трпети уколико би се друга лица угледала на осуђене који избегавају извршење казне кућног затвора, с обзиром да код њих не би постојао страх извршења кривичних санкција, које и јесте суштински елемент превенције, јер би издржавање казне без посебних потешкоћа могли, практично веома лако, избегавати.

5. ЗАКЉУЧАК

Очито је да област извршења казни као и њихово одлагање представља недовољно обрађену област која обилује правним празнинама, нарочито извршења „кућног“ затвора. Циљ овог рада је био да се заокружи област одлагања казни по више основа, пре свега решења председника судова која су донета на основу молби за одлагање извршења казне затвора, обзиром

45 Решење Првог основног суда у Београду, К. бр. 147/22 од 04.02.2025. године.

да представљају „најживотнији“ начин одлагања, јер осуђена лица практично свакодневно подносе молбе за одлагање за извршење казне затвора, те самим тим обилују ситуацијама и стањима везаним за осуђена лица и њима блиска лица из којих се казна затвора може одлагати, а које је било неопходно конкретизовати. Сходно томе, како би се уопште дошло до основа одлагања извршења казне затвора, морала је бити обрађена је надлежност суда за упућивање лица на извршење казне затвора, разлози за одлагање извршења са неким потенцијалним практичним ситуацијама, указани ставови судске праксе и напослетку објашњен поступак одлагања извршења казне затвора по молбама. Претходно наведено је значајно зато што поступак одлагања представља „жив“ поступак, који као што је већ речено, не одликује *ne bis in idem*, јер лица могу подносити молбе за одлагање и извршења казне затвора све док не ступе на издржавање казне затвора, чак и када је за њима расписана потерница, као и недостатак законске регулативе неких процесних радњи, и то нпр. медицинског вештачења лекарске документације, обзиром да је неопходно квалификовати болест или утврдити постојање трудноће осуђених лица или њима блиских лица.

Што се тиче проблема започињања извршења казне кућног затвора, ситуација је јасна. Наведени проблем може бити решен искључиво изменама и допунама Кривичног законика које се тичу последица избегавања осуђеног да започне издржавањем казне затвора у просторијама у којима станује, будући да је наведени модалитет извршења казне предвиђен основним прописом који регулише кривично материјално право. У супротном, државним органима који су надлежни за спровођење извршења ове казне ће и убудуће „руке бити везане“, јер се избегавање извршења никако не може поистоветити са кршењем одредби које се односе на само извршавање казне, па се казна „кућног“ затвора не може конвертовати у ефективни затвор. Наведену ситуацију осуђена лица у пракси обилно користе, а што резултира већ поменутиим слабљењем превенције, јер би страх од казне слабио било код већ осуђених лица али и потенцијалних извршилаца кривичних дела.

ЛИТЕРАТУРА

- Ashworth A., *Sentencing and Criminal Justice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2010.
- Бровет Т., Извршење казне „кућног затвора“, проблеми у пракси, *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања*, 2–3/23.
- Драшкић М., *Породично право и права деце*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2014.
- Ђурђић В., Трајковић М., „Да ли је допуштена аналогија у кривичном праву?“, *Зборник радова правног факултета*, Ниш, 58/2011.
- El Gilany A. H., El Wafa H. A., „Acute diseases: An epidemiologic perspective“, *Journal of Acute Disease*, 12/2023.

- Илић А., *Коментар закона о извршењу кривичних санкција*, ЈП „Службени гласник“, Београд, 2022.
- Илић П. Г., Мајић М., Бељански С., Трешњев Ал., *Коментар Законика о кривичном процесу*, „Службени гласник РС“, 2016.
- Јовашевић Д., „Појам и карактеристике затвора у југословенском праву“, *Зборник радова правног факултета у Нишу*, 42/2002.
- Маринковић Д., „Информатори као криминалистичко-тактички институт“, *Безбедност*, 3/2007.
- Милић И., „Специфичност извршења казне затвора и примене мера притвора с озбиром на трудноћу и личност жене“, *Зборник радова правног факултета у Новом Саду*, 2/2014.
- Миуца М., „Устаљивање међународне надлежности Perpetuatio iurisdictionis“, *Гласник адвокатске коморе Војводине*, 5/2011.
- Плећаш Д. *et al.*, *Гинеколозија и акушерство*, Медицински факултет Универзитета у Београду-Центар за издавачку, библиотечку и информативну делатност, Београд, 2005.
- Радишић Ј., *Облигационо право*, Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу, 2016.
- Ранђеловић Д., Шолаја И., „Ванбрачне заједнице у прописима земаља бивше СФРЈ“, *Годишњак Факултета Правних наука*, Бања Лука, 9/2019.
- Селма Ј., „Правне особине грађанско-правне одговорности“, *Зборник радова правног факултета у Новом Саду*, 1-2/2008.
- Стојановић З., *Коментар Кривичног законика*, „ЈП Службени гласник“, Београд 2017.
- Шкулић М., *Кривично процесно право*, Универзитет у Београду-Правни факултет Центар за издаваштво и информисање, Београд, 2016.
- Шкулић М., *Организовани криминалитет*, ЈП „Службени гласник“, Београд, 2018.
- Шкулић М., „Кућни затвор (самостална казна или начин извршења казне затвора?)“, *Мисија ОЕБС-а у Србији*, Београд, 2018.

ПРОПИСИ

- Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006 и 115/2021.
- Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник РС*, бр. 35/2019.
- Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера, *Службени гласник РС*, бр. 55/2014 и 87/2018.
- Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 и 94/2024.
- Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/11, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, одлука УС 27/2021, одлука УС 62/21.

Закон о државним службеницима, *Службени љласник РС*, бр. 79/2005, 81/2005 - исправка, 83/2005 - исправка, 64/2007, 67/2007 - исправка, 116/2008, 104/2009, 99/2014, 94/2017, 95/2018, 157/2020, 142/2022, 13/2025 - УС, 19/2025.

Правилник о упућивању осуђених, прекршајно кажњених и притворених лица у заводе за извршење кривичних санкција, *Службени љласник РС*, број 31 од 1. априла 2015.

Zakon o izvršavanju kazne zatvora, *Narodne Novine*, br. 14/21 и 155/23.

Zakon Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera, *Službeni glasnik BiH*, br. 22/2016.

Strafprozeßordnung, Bundesministerium de justiz.

Уголовный кодекс Российской Федерации.

Codice Penale (1930, arrigonato 14/12/2024).

ПРАКСА

Пресуда Врховног суда, Кзз 1075/24 од 31.10.2024. године.

Пресуда Основног суда у Сремској Митровици, Кв бр. 6/25 од 06.02.2025. године.

Решење Првог основног суда у Београду, К. бр. 147/22 од 04.02.2025. године.

Предмет Првог основног суда у Београду, Ик бр. 32/21.

Предмет Првог основног суда у Београду, Ик 968/24.

Предмет Првог основног суда у Београду, Ик бр. 1025/24.

Предмет Другог основног суда у Београду, Ик бр. 72/25.

Milić Banovac*

SUSPENSIVE FACTORS OF THE EXECUTION OF A PRISON SENTENCE WITH REFERENCE TO NORMATIVE PROBLEMS OF BEGINNING THE EXECUTION OF A HOUSE ARREST

Summary

Prison sentence must be executed, because it is pronounced by the court, which only have ius puniendi, but also because it's necessary to express social condemnation for the committed criminal offence. The postponement reasons of pronounced sentences are regulated by Law of execution of criminal sanctions, and it can be realized by decision of the president of the basic court, brought on a basic of petition. Execution, can also be postponed on the basic of extraordinary legal remedies and a request of public prosecutor. The most common practical way of postponing the execution of a prison sentence is a decision of the president of the court, but in order to postpone on this basis, it is necessary to start from the court's jurisdiction to execute the prison sentence, the reasons for submitting the petition, the decision on the petition or resolution, the appeal against the aforementioned decision, but it is also necessary to process other suspensive factors. Regarding the prison sentence that the convict serves in the premises where he lives, normative problems have been noted regarding the commencement of its execution, which are reflected in the practical implementation of execution, because the possibility of replacing this method of execution with effective imprisonment is only possible if the convict violates the already commenced execution of the sentence, which has negative implications in terms of prevention.

Keywords: prison sentence, court jurisdiction, petition, postponement, house arrest.

* Judicial Assistant, First Basic Court, Belgrade, milicbanovac995@gmail.com.